

Beeld/spraak

Frank BAHNMÜLLER / Jozefien VAN HUFFEL

ANTWERPEN | We rennen. Van werk en kind naar strijk en vereniging. Daarna moeten we op adem komen. De een met een glas op het terras, de ander al rennend. Onlangs, tijdens de Antwerp Ten Miles, leek tien mijl voor sommigen lang niet ver genoeg. Zij dachten bijna zesduizend keer verder. Nog een dikke twee maand blijft het, voor de lopers en voor tweehonderd andere jongeren, bij denken. Bij rennen tussen examens en fondsenwerving voor de reis. Over 9.475 kilometer wacht de adem. Wachten de Wereldjongerendagen in Brazilië.

Kranten zijn dezelfde niet meer

Thee & Televisie

Marcel VAN NIEUWENBORGH

De krant *De Standaard* pakt uit met een avondeditie. De digitale krant verschijnt elke weekdag om klokslag 17 uur op net en tablet. De Franstalige *Le Soir* doet hetzelfde, wat niet meer is dan een digitale vertaling van wat ooit de tweede papieren avondeditie was van de krant.

Ik herinner me nog dat die in mijn jeugd in de Brusselse straten werd uitgevent door verkopers die luidruchtig „*Le Soir pour demain*” aanprezen. Op zomeravonden zag je dan op terrassen dat onhandig grote dagblad lezen door wandelaars die helemaal achter hun krant verdwenen.

De digitale avondeditie is alweer een sprongetje vooruit in de nieuwsverstrekking en een poging om de lezer te laten wennen aan de krant op tablet. Want de interneteditie van de kranten valt vandaag moeilijk te slijten. Ik stel me voor dat in het verre buitenland diplomaten en missionarissen wel blij zijn dat ze hun Vlaamse krant kunnen lezen terwijl het nieuws nog heet van de naald is. En nu men in Nederland op maandag geen post meer wil uitreiken, zal men zelfs bij onze noorderburen blij zijn een Vlaamse krant op het internet te kunnen lezen. De grote moeilijkheid om een betalende digitale editie te verkopen, is dat de lezer, die het gewend is op de website van de kranten het nieuws

al die jaren gratis te lezen, slechts moeizaam kan worden overtuigd. Daarom belooft *De Standaard* ook dat *ds Avond* meer zal zijn dan een internetversie van de papieren krant, namelijk een heuse avondkrant gemaakt door een afzonderlijke redactie. Op het ogenblik dat we dit schrijven, is de nieuwe editie er nog niet, maar we kijken ernaar uit.

Tot de jaren 1990 bleven de kranten haast onveranderd, nadat er omstreeks 1900 een grote sprong voorwaarts te noteren viel met het gebruik van de telegraaf. Aan het einde van de negentiende eeuw werd tachtig procent van het nieuws al aangebracht door die telegraaf. Vandaar ook dat de toen moderne kranten zich trots *The Telegraph* of *De Telegraaf* gingen noemen.

Mensen van mijn generatie leerden nog schrijven met griffel en lei en zitten nu achter hun pc of typen op een virtueel klavier. Journalisten van mijn generatie kenden nog de zetterijen en ‘de steen’, plaats waar de artikels in loden letters werden gegoten en de kopij werd aangevoerd per buizenpost. Er stonden altijd melkflessen, want de zettters dienden veel melk te drinken tegen een dreigende loodvergiftiging. Op de redactie vond je dan weer bierflesjes, weggestopt achter een of ander gordijn. Omdat journalistiek in droogte niet kon gedijsen.

Er werden proeven van de gezette kopij getrokken, die werden nagelezen door correctoren op de zetduivel en zijn pomperijen. Aan die fameuze ‘zetduivel’ konden alle pijnlijke vergissingen worden toegeschreven.

De plaats waar je artikel in de krant kwam of welk lettertype je kopij meekreeg, hing goeddeels af van de baas van de zetterij. Bij *Het Volk* was er in de jaren 1970 de legendarische Frans Yvergniaux, een belezen vakman die echter kort van stof was en telkens een bladzijde van de krant in lood gevat was, uitriep: „*t Eis fôl!*” Wie op goede voet stond met Frans kon rekenen op zijn gulle medewerking. Toen Sartres lijvige biografie over Flaubert verscheen, was dat een gebeurtenis. Ik had Frans gevraagd mijn recensie „goed te verzorgen”. „*Koemt in oërde!*”, mompelde Frans. En zo geschiedde.

Toen ik ’s anderendaags de krant opensloeg, zag ik over twee bladzijden de titel staan *Flaubert op een rode divan*, waarbij Frans de foto van Sartre extra had laten *detoureren*, zodat het leek dat de filosoof in zijn volle lengte uit de krant stapte. Toen ik een paar jaar later bij *De Standaard* in het bureau kwam van de toenmalige directeur van de redactie, Luc Vandeweghe, beter gekend als E. Troch, haalde die van onder een stapel *Le Monde diplomatique* een exemplaar van *Het Volk*. „Heb ik speciaal bewaard”, zei hij. Flaubert op een rode divan. ♪